

LAKIALOITE 70/2002 vp

Laki työntekijäin eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Määrä- ja osa-aikaisten työsuhteiden käyttö on joillakin aloilla lisääntynyt kohtuuttomasti. Esi-merkiksi majoitus- ja ravitsemusalalla vuonna 2000 työskenteli vakituudessa ja kokoaikaisessa työsuhteessa vain 56 prosenttia työntekijöistä muiden ollessa määrä- ja osa-aikaisia. Koska kyse on keskiarvoluvusta, löytyy myös työnantajia, joiden työntekijöistä selkeästi alle puolet on toistaiseksi voimassa olevassa ja kokoaikaisessa työsuhteessa.

Työntekijän kannalta työsuhteen pysyvyys ja kokoaikaisuus ovat seikkoja, jotka luovat tarpeellista turvallisuuden tunnetta työntekijän elämään. Toisaalta edellä mainitut seikat hyödyttävät myös työnantajaa parantuneena työmotivaationa ja -panoksena. Koska sosiaaliturvamaksuilla pystytään osittain ohjaamaan työnantajien käyttäytymistä, on perusteltua, että paljon määrä- ja osa-aikatyöntekijöitä käyttävillä työnantajilla maksurasitus on korkeampi. Aivan vastavasti on perusteltua, että niillä työnantajilla, jotka noudattavat vastuullista työnantajapolitiikkaa, maksurasitus on pienempi.

Sosiaaliturvamaksujemme suuruus perustuu tällä hetkellä hyvin paljon työnantajayrityksen kokoon. Kansaneläkemaksu on porrastettu kolmeen eri luokkaan palkkojen ja käyttöomaisuuden poistojen mukaan siten, että maksu on joko 1,35 tai 3,55 taikka 4,45 prosenttia. Työkyvyttömyyseläke- ja työttömyyseläkemaksussa työnantajalla ei ole lainkaan omavastuuta alle 50 työntekijän yrityksessä, kun tämän jälkeen työnantajan omavastuu asteittain kohoaa 80 prosenttiin 825 työntekijän yrityksissä.

Työttömyysvakuutusmaksukin on porrastettu työnantajan maksaman palkkasumman mukaan siten, että maksu on 0,7 prosenttia, kun palkkasumma on alle 840 940 euroa ja 2,7 prosenttia, kun palkkasumma ylittää edellä mainitun luvun. Maksujen suuruuden vaihtelu johtaa helposti keinotekoisiiin yritysjärjestelyihin, joilla yritys-toimintaa pilkotaan pienempiin kokonaisuuksiin työnantajavastuiden pienentämiseksi.

Työntekijäin eläkelain (395/1961) mukainen eläkelainsäädäntö takaa, että työntekijä saa sen sosiaaliturvan, joka hänelle palkan ja työsuhteen ehtojen nojalla kuuluu. Työnantajien rahoitusvastuu onkin lainsäädännössä rakennettu vastaamaan näitä etuuksia. Sen vuoksi on lain tavoitteiden vastaista, että näitä pakolliseen sosiaaliturvaan kuuluvia periaatteita ei noudateta. Vasta muutaman vuoden ikäinen työntekijäin eläkelain 1 §:n 6 momentti mahdollistaa sen, että väärinkäytöstilanteisiin puututaan. Työpaikoilta kuuluneet viestit kuitenkin osoittavat, että säännös toimii vajavaisesti, joten säännöksen sanamuotoa on selkeytettävä ja tiukennettava. Yritysten toimintamoraalin kannalta on tärkeää, että väärinkäytöksiin puututaan johdonmukaisesti. Mikäli lakialoitteessa esitetyt muutokset eivät poista keinotekoisia yritysten pilkkomisia, tulee tulevaisuudessa harkita myös sitä, että työnantajien maksurasitus yhtenäistetään samansuuruisiksi erikokoisissa yrityksissä, koska ainoastaan riittävän suuriksi mitoitettut maksut varmistavat sosiaaliturvamme rahoituspohjan ja poistavat esimerkiksi julkisuudessa esillä olleet tar-

peet korottaa työntekijän sairausvakuutusmaksua.

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Laki

työntekijäin eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1263/1999, seuraavasti:

1 §

Tilanteissa, joissa yrityksen palveluksessa olevista työntekijöistä yli puolet työskentelee osa- tai määräaikaissä työsuhteissa, eläkelaitoksen on määrättävä korotettu vakuutusmaksu. Jos eläketurvan järjestämisvelvollisuuden kiertämiseksi tai vakuutusmaksun välttämiseksi oikeustoimelle on annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, tätä järjestämisvelvollisuutta ratkaistaessa tai vakuutusmaksua määrättäessä on meneteltävä

asian todellisen luonteen tai tarkoituksen mukaisesti. Jos yrityksessä tapahtuneen järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää työnantajan työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkevastuuta koskevia säännöksiä, eläkelaitoksen on määrättävä vakuutusmaksu ennen mainittua järjestelyä vallinneen tilanteen mukaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2002

Marjaana Koskinen /sd
Ismo Seivästö /kd
Säde Tahvanainen /sd
Pirkko Peltomo /sd
Riitta Prusti /sd
Esa Lahtela /sd
Pia Viitanen /sd
Arto Seppälä /sd
Tuula Haatainen /sd
Harry Wallin /sd
Erkki Kanerva /sd
Saara Karhu /sd
Heli Paasio /sd

Klaus Hellberg /sd
Raimo Mähönen /sd
Kalevi Olin /sd
Leena Rauhala /kd
Mikko Elo /sd
Ulla Juurola /sd
Reijo Kallio /sd
Pertti Turtiainen /vas
Unto Valpas /vas
Annika Lapintie /vas
Veijo Puhjo /vas
Kari Uotila /vas
Anne Huotari /vas

LA 70/2002 vp — Marjaana Koskinen /sd ym.

Pentti Tiusanen /vas
Tero Rönni /sd
Jussi Ranta /sd
Matti Vähänäkki /sd
Anu Vehviläinen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Leea Hiltunen /kd
Valto Koski /sd
Mikko Immonen /vas

Lauri Kähkönen /sd
Juha Rehula /kesk
Mikko Kuoppa /vas
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
Jukka Gustafsson /sd
Kari Rajamäki /sd
Jukka Vihriälä /kesk
Pekka Nousiainen /kesk